

Elevmaterial två:

Påståenden - sant eller falskt

Det här är ett elevmaterial kopplat till en film om sexuellt utnyttjande mot ersättning.

Materialet har tagits fram av stiftelsen **ChildX** inom ramen för projektet "Identifiera flera", finansierat av Allmänna arvsfonden 2023–2026. Materialet ("Elevmaterial två") är till för att förtydliga och förklara berättelserna från filmen.

Sant eller falskt?

1. Läs igenom ett påstående
2. Bestäm om du tror att det är sant eller falskt
3. Kolla sedan baksidan för att få rätt svar!

Vad betyder "sant" och "falskt"?

"Sant" betyder att något är rätt och verkligen händer eller finns.

"Falskt" betyder att något inte är rätt och inte händer eller finns på riktigt.

Exempel:

Om du säger "solen är gul" är det sant, för solen är gul.

Om du säger "sol är grön" är det falskt, för solen är inte grön.

Påståenden

1. Sexuellt utnyttjande mot ersättning innebär att någon erbjuder pengar eller andra gåvor i utbyte mot sexuella handlingar.
2. Det är lagligt för en vuxen att ge pengar eller andra gåvor till en ungdom för sexuella handlingar om ungdomarna går med på det.
3. Det är vanligt att man inte riktigt vet hur man ska svara om någon erbjuder pengar eller presenter för en nakenbild.
4. Alla har rätt att säga nej till någon som försöker tvinga en till något sexuellt.
5. Att vara tyst är samma sak som om man sagt ja.
6. Du har rätt att ändra dig när som helst, även om du har sagt ja tidigare.
7. Om man är med om någonting jobbigt så kan det efter ett tag kännas normalt. Till exempel om någon säger eller gör taskiga saker så kan man vänja sig att tåla det.
8. Om man har hört att andra ger pengar för nakenbilder på barn och ingen verkar må dåligt så är det okej att göra så.

9. Sexuellt utnyttjande mot ersättning är inte våld om man inte känner att man blev tvingad eller hotad till det.
10. Om någon man känner har varit med om ett övergrepp är det viktigt att tvinga personen att prata om det.
11. Det finns inga rätt eller fel sätt att reagera när det händer något skrämmande. Alla reagerar olika. Om man inte kunde röra sig, eller säga något när det hände något obehagligt, så betyder det att man inte var rädd.
12. Det är en normal reaktion att känna sig förvirrad eller chockad efter att ha varit med om sexuellt utnyttjande mot ersättning.
13. Det är konstigt att må dåligt långt efter man har blivit sexuellt utnyttjad.
14. Det är konstigt om man har svårt att berätta om jobbiga saker.
15. Om någon tycker att det är svårt att berätta om sexuellt våld kommer ingen att kunna hjälpa den personen.
16. Det är inte möjligt att få hjälp om man är utsatt för sexuellt utnyttjande mot ersättning.
17. Om man är osäker på om man blivit utnyttjad eller inte, kan man alltid prata med någon vuxen eller söka hjälp.
18. För att något ska räknas som sexuellt utnyttjande mot ersättning måste man förstå att man blir utnyttjad.
19. Om någon ger ersättning för sexuella handlingar, kan den personen straffas enligt lag.
20. Om någon hotar att sprida nakenbilder kan den personen straffas för utpressning.
21. Det kan hända att personer man litar på är de som utnyttjar en, som en vän, en tränare, en vän på nätet eller en i slkten.
22. En person som är snäll och säger att den är ens bästa vän, ger presenter och bryr sig om en kan inte vara samma person som utnyttjar en sexuellt.

På nästa sida går vi igenom vilka av påståenden som är sanna eller falska.

1. Sexuellt utnyttjande mot ersättning innebär att någon erbjuder pengar eller andra gåvor i utbyte mot sexuella handlingar.

Sant. Sexuellt utnyttjande mot ersättning innebär att någon försöker få en annan person att vara med i sexuella handlingar i utbyte mot pengar, boende, vape, kläder, alkohol eller andra saker.

2. Det är lagligt för en vuxen att ge pengar eller andra gåvor till en ungdom för sexuella handlingar om ungdomarna går med på det.

Falskt. Det är olagligt att utnyttja en ungdom, även om de går med på det. En ungdom under 18 år kan inte samtycka till sexuella handlingar på det sättet. Det är sexuell utnyttjande mot ersättning.

3. Det är vanligt att man inte riktigt vet hur man ska svara om någon erbjuder pengar eller presenter för en nakenbild.

Sant. Det är vanligt att man känner sig förvirrad när någon erbjuder ersättning i utbyte mot nakenbilder. Men ingen får ge barn ersättning för sexuella handlingar och det gäller även nakenbilder.

4. Alla har rätt att säga nej till någon som försöker tvinga en till något sexuellt.

Sant. Du har rätt att säga nej till alla former av sexuell aktivitet. Ingen får tvinga dig till något. Det är din kropp och dina regler.

5. Att vara tyst är samma sak som om man sagt ja.

Falskt. Allt annat än ett ja är ett nej. Du har alltid rätt att uttrycka om du vill något eller inte.

6. Du har rätt att ändra dig när som helst, även om du har sagt ja tidigare.

Sant. Du kan när som helst ändra dig utan att behöva förklara varför.

7. Om man är med om någonting jobbigt så kan det efter ett tag kännas normalt. Till exempel om någon säger eller gör taskiga saker så kan man vänja sig att tåla det.

Sant. Ibland vänjer vi oss vid saker som egentligen är dåliga. Vi kanske inte vet att det är dåligt förrän vi tänker på det. Eller förrän någon säger ifrån eller efter att det har gått en längre tid.

8. Om man har hört att andra ger pengar för nakenbilder på barn och ingen verkar må dåligt så är det okej att göra så.

Falskt. Det kan vara så att man har hört andra säga att det är okej att ge ersättning för sexuella handlingar. Men det är fel. Det är olagligt att ge ersättning till barn för nakenbilder eller andra sexuella handlingar.

9. Sexuellt utnyttjande mot ersättning är inte våld om man inte känner att man blev tvingad eller hotad till det.

Falskt. Oavsett hur det kändes är det våld. Det är olagligt att ge någon ersättning för sexuella handlingar.

10. Om någon man känner har varit med om ett övergrepp är det viktigt att tvinga personen att prata om det.

Falskt. Om en vän eller någon annan du känner inte vill prata om vad som hänt, så kan personen behöva mer tid för att kunna ta emot hjälp. Du kan vara en bra vän genom att lyssna när din vän är redo att prata.

11. Det finns inga rätt eller fel sätt att reagera när det händer något skrämmande. Alla reagerar olika.

Sant. Människor kan reagera på olika sätt i svåra situationer – vissa kanske kämpar emot, andra flyr och några stelnar till. Alla reaktioner är normala. Inget sätt är mer rätt än ett annat sätt.

12. Om man inte kunde röra sig, eller säga något när det hände något obehagligt, så betyder det att man inte var rädd.

Falskt. Att inte kunna röra sig eller säga något kan vara en reaktion på något väldigt jobbigt. Kroppen kan reagera så för att skydda en. Man kan fortfarande vara rädd, även fast det inte syns. Det är en naturlig reaktion som kroppen använder för att hantera fara.

13. Det är en normal reaktion att känna sig förvirrad eller chockad efter att ha varit med om sexuellt utnyttjande mot ersättning.

Sant. Alla reagerar olika och det är normalt att känna sig förvirrad eller chockad. Det är också normalt att känna andra känslor eller att inte känna något alls. Det är viktigt att veta att man inte är ensam. Alla har rätt att få hjälp och stöd för att prata om det som har hänt.

14. Det är konstigt att må dåligt långt efter man har blivit sexuellt utnyttjad.

Falskt. Det är normalt att känslor kommer långt senare. Hur man mår och när man känner saker är olika för alla.

15. Det är konstigt om man har svårt att berätta om jobbiga saker.

Falskt. Det kan vara svårt att känna sig trygg efter att något jobbigt har hänt. Om det just har hänt kan man vara chockad. Om det var för länge sen det hände kan det kännas svårare att berätta. Men alla har rätt att få hjälp och bli lyssnade på. Det är aldrig för sent att berätta.

16. Om någon tycker att det är svårt att berätta om sexuellt våld kommer ingen att kunna hjälpa den personen.

Falskt. Det kan vara svårt att berätta, men det betyder inte att hjälp inte finns. Det finns stöd att få när man är redo att prata.

17. Det är inte möjligt att få hjälp om man är utsatt för sexuellt utnyttjande mot ersättning.

Falskt. Polisen är alltid redo att hjälpa till. Om man tror att man blivit utsatt för ett brott, kontakta polisen. Det finns stöd att få från socialtjänsten, ungdomsmottagningar, psykologer, anonyma stödlinjer online och på telefon – inget barn ska behöva möta svåra situationer ensamma.

18. Om man är osäker på om man blivit utnyttjad eller inte, kan man alltid prata med någon vuxen eller söka hjälp.

Sant. Man behöver inte vara säker på om man blivit sexuellt utnyttjad eller inte för att söka hjälp och stöd. Man kan ringa till polisen på 114 14 för att fråga om råd, man kan prata med en familjemedlem som man litar på eller någon i skolan. Det finns också stödchattar online där man inte behöver säga sitt namn.

19. För att något ska räknas som sexuellt utnyttjande mot ersättning måste man förstå att man blir utnyttjad.

Falskt. Även om man inte vet eller förstår att man har varit utsatt för ett brott är sexuellt utnyttjande mot ersättning olagligt.

20. Om någon ger ersättning för sexuella handlingar, kan den personen straffas enligt lag.

Sant. Det är den som ger ersättning som gör något olagligt, inte den som tar emot ersättningen.

21. Om någon hotar att sprida nakenbilder kan den personen straffas för utpressning.

Sant. Det är olagligt att hota eller använda utpressning mot någon, till exempel genom att säga "om du inte skickar bilderna så kommer dåliga saker hända".

22. Det kan hända att personer man litar på är de som utnyttjar en, som en vän, en tränare, en vän på nätet eller en i släkten.

Sant. Personer man känner och litar på kan ibland vara de som gör en illa. När dessa personer utnyttjar en, blir det ofta svårare att både förstå och berätta om det. Men det finns alltid hjälp att få.

23. En person som är snäll och säger att den är ens bästa vän, ger presenter och bryr sig om en kan inte vara samma person som utnyttjar en sexuellt.

Falskt. Personer som utnyttjar andra börjar ofta med att låtsas vara snälla och bry sig om. Egentligen så tänker de bara på sig själva och vad de vill ha. De är inga riktiga vänner.